

ЗОРНИЦА

СЕДМИЧЕНЪ ВЪСТНИКЪ.

Зорница ся издава всякой Петѣкъ. Цѣна-та за еднѣ годинѣ е едно бѣло меджидіе и половина, а за шесть мѣсеца три четвѣрти отъ бѣло меджидіе. Спомоществованія-та трѣбва всякога да сѣ прѣдплатены и да сѣ испращатъ въ полиціѣ, въ групѣ или въ пощенскы тѣмбры (пулове) Турскы, Пѣмскы, Прускы, Русскы или Французскы, на Редакторѣ-тъ г. Американъ Ханъ въ Цариградѣ.

Година 1.

ЦАРИГРАДЪ, ПЕТЪКЪ, ФЕВРУАРИЙ 6, 1876.

Брой 6.

НАЧАЛО-ТО НА ХРИСТИАНСТВО-ТО.

V.

Невѣроятни ли е да сѣ даде едно особено откровение отъ Бога на чловѣци-тъ?

Въ по-прѣдидушый-тъ брой доказахъ, че едно особено откровение отъ Бога не е нито невѣроятно нито неимовѣрно, а въ настоящый-тъ ще разгльдамы да ли е невѣроятно че такова едно откровение сѣ е дало.

На този въпросъ ний отговарямы вкратцѣ, че ако чловѣци имать нуждѣ отъ едно особено откровение, то невѣроятно е щото Богъ да имъ е далъ, защото той никога не прави онова което е излишно. Ако чловѣци-тъ могатъ да научатъ отъ природѣ-тъ чрѣзъ собствены-тъ си силы всичко онова, което е нужно за тѣхно-то приврѣменно и вѣчно благосостояніе, тогава е не вѣроятно че Богъ имъ е далъ помощъ чрѣзъ едно особено откровение. Ако напротивъ чловѣци-тъ не сѣ въ сѣстояние да научатъ сами отъ природѣ-тъ нужды-тъ истинны за вѣчно-то си благосостояніе, тогава не е невѣроятно че Създателъ-тъ имъ е далъ едно особено откровение.

Нека прочее испитамы да ли има познание необходимо за благосостояніе-то на чловѣци-тъ, което тѣ не могатъ сами да научатъ отъ природѣ-тъ.

Чловѣци-тъ сѣ нуждайтъ отъ нѣкое извѣстно познание за Верховно-то Сѣщество, върху добръ-въ волю на което сѣвършено зависи и настояще-то и бѣдѣще-то имъ благосостояніе. Чловѣци-тъ сѣ нуждайтъ отъ нѣкое извѣстно познание за нравственно-то управление, на което тѣ сѣ подчинени и споредъ което настоящи-тъ имъ длѣжности и бѣдѣще-то имъ назначе-ніе сѣ опрѣдѣляватъ. Чловѣци-тъ имать нуждѣ да сѣ научатъ да ли души-тъ имъ ще продължаватъ да сѣществуватъ слѣдъ смъртъ-тъ на тѣло-то; и ако тѣ ще сѣществуватъ, да ли тѣхно-то сѣстояние въ другий-тъ свѣтъ ще сѣ опрѣдѣли споредъ поведеніе-то имъ въ този свѣтъ; още, ако бы това да е така, какво поведеніе трѣбва да имать въ този свѣтъ за да придобѣйтъ едно честито положеніе въ бѣдѣщый-тъ. Чловѣци-тъ сѣ нуждайтъ да сѣ увѣрятъ да ли могатъ да сѣ простятъ грѣхове-тъ имъ; и, ако могатъ, какво трѣбва да направятъ за да получатъ прошеніе.

Горѣреченни-тъ въпроси сѣ не само интересни, но и практични и отъ голѣмѣ важность. За тѣхъ чловѣци-тъ сѣ нуждайтъ да знайтъ повече нѣщо отъ догаты колкото остроумны и да бѣдѣтъ, и отъ прѣдположенія колкото вѣроятны и да бѣдѣтъ. Чловѣци-тъ сѣ нуждайтъ отъ едно пълно, опрѣдѣлено, положително и вѣрно познание за

тѣзи въпроси. Чловѣци-тъ въ сѣстояние ли сѣ сами да придобѣйтъ таково познание безъ едно особено откровение отъ Бога?

За да рѣшимъ този въпросъ, не е нужно да сѣ занимаваме съ философскы въззрѣнія за природи-тъ способности на чловѣци-тъ. Ний можемъ да разумѣемъ кой-добръ що могатъ да направятъ чловѣци-тъ въ туй отношеніе, като земемъ подъ внимание що сѣ дѣйствително направили тѣ. Чловѣци-тъ въ мнѣло-то сѣ упражнявали всички-тъ си силы да научатъ всичко, щото сѣ могли, за Бога и за душѣ-тъ. Тѣзи усилія сѣ сѣ полагали отъ народы прославлены за уметвенны-тъ имъ дарбы и философскы-тъ имъ способности, и сѣ сѣ продължавала прѣзъ много вѣкове. Какво бы слѣдствие-то на продължителны-тъ трудове и на неуморимы-тъ изслѣдованія на тѣзи народы? Какво сѣ были възможни философи-тъ въобще да научатъ върху тѣзи прѣдмѣты до вѣре-то, до когато Исусъ Христосъ сѣ появи на земѣ-тъ?

Тѣ не сѣ могли да придобѣйтъ нѣкое извѣстно познание, или да дойдѣтъ до нѣкои положителны убѣжденія върху тѣзи прѣдмѣты. Даже въ вѣре-то на Сократа, Софисти-тъ сѣ сѣ присмивали на стары-тъ прѣданія и сѣ сѣ подигравали съ истинѣ-тъ въобще. Епикурици-тъ сѣ утвърдявали че всяко нѣщо произлѣзло отъ случай и отъ волю-тъ на чловѣка. Тѣ сѣ отказвали безсмертіе-то на души-тъ и сѣ сѣ прѣдавали на удовольствія-та на този свѣтъ. Споредъ ученіе-то на Новѣ-тъ Академіѣ (основанѣ 244 г. прѣд. Р. Х) чловѣци-тъ не сѣ можали да сѣ убѣдятъ въ никоѣ истинѣ, прѣди рожденіе-то Христово най-образовани-тъ Римляни не сѣ вѣрвали че има бѣдѣщый животъ. Катонъ и Цезаръ изразили тѣзи идеѣ въ Римскы Сенатѣ.

Имало обаче нѣкои между учены-тъ, които мислили серіозно и сѣ трудили старателно да рѣшатъ задачѣ-тъ на чловѣческо-то сѣществованіе и пазнание. Тѣ обаче съ жалость сѣ исповѣдали, че тѣ, при всички-тъ си усилія, не сѣ могли да открьѣтъ истинѣ-тъ.

Сократъ, най-забѣлжително-то лице въ древно-то язычество, умрѣлъ въ сумнѣніе за безсмертіе-то си. Платонъ, може бы най-способный-тъ отъ всички-тъ древны философы, оплаквалъ невѣжество-то си за Бога и за душѣ-тъ. Той казалъ на ученицы-тъ си да не очакватъ отъ него нѣщо повече отъ догаты. Той казалъ още: «Ний трѣбва да чакамы съ търпѣніе до дѣто нѣкой, или единъ Богъ, или нѣкой вѣдѣхновенъ чловѣкъ ны научи правствены-тъ и религіозны-тъ ни длѣжности, и отдалечи мракъ-тъ отъ очей ни». Цицеронъ въ сѣчиненіе-то си за богове-тъ, казва: «Всички-тъ нѣ-

ща сѣ заключаватъ въ дълбокѣ мрачность».

Оплакванія-та на най-отличны-тъ философы сѣ най-добры-тъ отговоръ на въпросъ-тъ да ли чловѣци-тъ въ вѣре-то, въ което Исусъ Христосъ сѣ появи на земѣ-тъ, бѣхъ способни сами да придобѣйтъ всичко-то познание, което бѣше имъ потребно.

И понеже най-образовани-тъ не сѣ можали да научатъ народы-тъ за истиннаго Бога, послѣдны-тъ сѣ сѣ прѣдавали на суевѣрія-та, на заблужденія-та и на безсрамны-тъ намыслы на идолопоклонство-то. Тѣ умножили число-то на богове-тъ и на богыни-тъ си, на които сѣ прѣписвали не само нѣкои естественны добродѣтели, но още и всички-тъ страсти чловѣчески, като отмыщеніе, жестокость, невѣздрѣжность и похоть. Тѣ имъ сѣ сѣ кланяли съ най-безсрамны-тъ обряды. Въ най-цвѣтущи-тъ дни на Коринѣ, между онѣзи, които сѣ считали за свѣты, сѣ были блудницы-тъ посвящены на Венерѣ. Платонъ въ вторѣ-тъ книгѣ на Республикѣ-тъ говори за гибелно-то влияние на характеры-тъ, които сѣ сѣ приписвали на богове-тъ. Кланяющи-тъ сѣ скоро заприличали на богове-тъ, на които тѣ сѣ сѣ кланяли, и общество-то сѣ сѣ сѣ развратило. Квинтилианъ казва че философи-тъ даже не сѣ избѣгивали отъ общий-тъ развратъ.

Народъ-тъ сѣ е намѣрилъ не само въ безсрамнѣ своеволности, но още и въ немилостивѣ жестокость. Въ Римѣ, чловѣци-тъ сѣ были убивани просто за едно забавленіе. Тѣ сѣ были принудени да сѣ борять единъ съ другы и съ звѣрове. Най-варварскы-тъ видъ на робство-то е сѣществувалъ и въ Грѣцїѣ и въ Римѣ. Нѣкои отъ образованы-тъ народы сѣ считали за единъ умнѣхъ постѣпкъ да погубватъ болнавы-тъ и обезобразены-тъ (кусурли-тъ) дѣца.

Какво по-силно доказательство може да има че чловѣци-тъ сѣ сѣ нуждаели отъ едно особено откровение отъ Бога отколкото сѣстояние-то на цѣлый-тъ свѣтъ, и образованъ и варварскы, въ вѣре-то когато Христосъ е дошелъ. Свѣтъ-тъ съ собственихъ-тъ си мѣдрость не е познавалъ Бога. Чловѣческа-та философія не е можала да направи повече нѣщо отколкото да обяви нѣкои въззрѣнія, които не сѣ задоволнили даже самы-тъ философы. Най-высша-та цивилизація не е можала да рѣши голѣмы-тъ въпроси за Бога и за душѣ-тъ. Безъ да сѣ гледа на чудесны-тъ имъ напрѣдѣкъ въ письменность-тъ и въ искусства-та, чловѣци-тъ сѣ останѣли въ сумнѣніе и неизвѣстность за най-важны-тъ правствены и духовны истинны. Като едно неизбежно слѣдствие на това нравственно невѣжество единъ неисказанъ развратъ е прѣобладавалъ. Философія-та е дала въз-

можность на ученицы-тъ си да познаватъ и да говорятъ за прѣобладающи-тъ лошаины, но тя не е можала да имъ открьѣ нѣкои срѣдства за освобожденіе-то на народъ-тъ отъ тѣхъ. Умственно-то развитіе не е можало да възбрани нравственихъ-тъ развратъ. Народи-тъ, въ невѣжество-то си, прѣдали сѣ на едно низко идолопоклонство, което произвело най-голѣмѣ-тъ развратность и жестокость.

Спорѣдъ свидѣтельство-то на най-мѣдры-тъ и най-честны-тъ отъ самы-тъ древны философы като Сократъ, Платонъ, Цицеронъ, Сенека и др. чловѣци-тъ сѣ имали нуждѣ отъ едно особено откровение отъ Бога.

Да ли и деветнадеситый вѣкъ има подобнѣ нуждѣ ще разгльдамы въ идущий брой.

ФРАНКЛИНЪ И БЕЗВѣРНИЦИ-ТЪ ВЪ ПАРИЗЪ.

Венеаминъ Франклинъ, когато былъ посланикъ въ Паризъ, часто ималъ угощенія съ първенцы-тъ и учены-тъ въ този градъ. Единъ вечеръ той былъ съ нѣкои отъ знамениты-тъ лица въ Франціѣ, и като сѣ разговаряли върху разны прѣдмѣты, редъ дошелъ и за Христїанство-то. Тѣ почнали жарко да сѣ разговарятъ върху този прѣдмѣтъ, като сѣ надирѣваряли кой по-силно да нападне Библиѣ-тъ и ученія-та ѣ. Нѣкои отъ тѣхъ свободно говорили че Библиѣ-та была не само голѣма измама, но въ неѣ имало никакѣ книжевно достоинство. Освѣнь Франклина, почти всички-тъ были на този умъ. Понеже много уважавали Франклина, тѣ искали да чуѣтъ и негово-то мнѣніе. Той имъ казалъ че едвамъ ще може да имъ отговори на това питаніе, понеже умъ-тъ му былъ занятъ съ достоинства-та на единъ книгѣ, който намѣрилъ въ Паризкѣ-тъ библиотекѣ и който той доста оцѣнявалъ; при това той имъ казалъ че ако искатъ да сравнятъ нейны-тъ достоинства съ достоинства-та на Библиѣ-тъ, той е готовъ да имъ прочете нѣколко изреченія отъ неѣ. Тѣ всички радостно прїели прѣдложеніе-то му.

Тогава Франклинъ отворилъ книгѣ-тъ и съ единъ благоприличей начинъ прочелъ тѣзи думы: «Богъ дойде отъ Оеманъ, и свѣтый отъ горѣ-тъ Фаранъ. Слава-та му покры небеса-та, и земля-та бѣ пълна съ хвалѣ-тъ му. Сїаніе-то му бѣ като видѣлина-та; лучи излизалъ изъ рѣкѣ-тъ му, и тамъ бѣ скръшница-та на крѣпость-тъ му. Застава, и измѣри земѣ-тъ; поглѣдилъ, и разруши народы-тъ; и древны-тъ горы сѣ съкрушилъ, вѣчни-тъ хълми сѣ смирилъ: Пятища-та му сѣ вѣчны?»

Тѣзи изрѣченія направили голѣмо

впечатленіе въ умове-тъ на присжт-ствующи-тъ. Тѣ казали че това е едно отъ най-хубави-тъ съчиненія, що-то сж чули или прочели, и всички-тъ искали да научатъ име-то на книгж-та, и на съчинител-тъ ѝ, и да ли вси-ки-тъ и части бѣхж одинаково прѣвѣ-ходны. Франклинъ съ засмѣно лице имъ казашъ, че тѣзи книга е пълна съ такыва прѣвѣходны изрѣченія, и че тя е сама-та Библия за който тѣ казали че не чини нищо. «Азъ ви прочетохъ,» рекъ той, «една часть отъ молитвж-та на пророка Аввакума».

Такыва сж челоѣди-тъ които обемж-ждатъ истинж-та на Биближ-та: челоѣди които никога не сж ѝхъ испы-вали съ вниманіе за да узнаѣтъ съдър-жаніе-то ѝ.

ИСТОЧНИЦИ-ТЪ ИЛИ ГЛАВА-ТА НА РѢКЖ НИЛЪ.

Прѣди нѣколко години редактори-тъ на вѣстникъ-тъ *Ню-Йоркъ Хералдъ*, проводихж Г-нъ Станлей въ сръдній Африкж за да намѣри Д-ръ Ливинг-стона, славный пѣтникъ и миссіонеринъ, който при друго издирване и источни-цы-тъ на рѣкж Нилъ. Слѣдъ едно дъл-го и доста опасно пѣтуваніе Станлей намѣри Д-ръ Ливингстона, и много му помогна въ нѣкои пужды нѣща. Но като още не бѣше намѣрилъ источни-цы-тъ на Нилъ, Ливингстонъ не искаше да ся върне въ Европж, и Станлей ся върнж самъ въ Америкж. Ливинг-стонъ слѣдѣ да издирва още за нѣ-колко мѣсяци, по той послѣ ся разбо-лѣ и умрѣ. Вѣрши-тъ му черни слуги земахж тѣло-то му и го занесохж на источный брѣгъ на Африкж, и отъ тамъ ся зема съ единъ особенъ вапоръ, кой-то Англійско-то правителство нарочно бѣ пратило за него, и ся занесе въ Англіж. То ся погрѣба въ Вестмин-стеръ Аббей, дѣто ся заравятъ само царскы или много знамениты лица.

Прѣди нѣколко мѣсяцы Станлей пакъ отиде въ Африкж съ цѣль да донескара дѣло-то, което Ливингстонъ остави не-свършено. За това му пѣтуваніе ще нж-дививать *Ню-Йоркъ Хералдъ* и Лондон-скый *Дейли-Телеграфъ*. Отъ него сж ся пріели писма на 15 Май 1875. Съ него имало 300 души Африканцы, отъ които нѣкои были въоружены, а други носили части-тъ на едно малко вапоре-че. Той тогава былъ достигналъ до едно мѣсто около 770 мили на вѣтрѣ отъ брѣгове-тъ на море-то.

Въ това пѣтуваніе той ималъ нѣколко битвы съ туземны-тъ дивацы, и из-губилъ отъ другари-тъ си двама Англичаны и 120 души отъ Африканскы-тъ си помощници. Но най-послѣ той стигналъ до едно езеро вѣтрѣ въ Африкж, което ся нарича Викторія Низанза. Той сглобилъ вапорче-то си и обходилъ цѣло-то езеро. То е 230 ми-ли дълго и 180 мили широко. Рѣка-та Нилъ истича изъ това езеро, но езе-ро-то ся пълни отъ двѣ голѣмы рѣкы, които иджтъ отъ кѣмъ югозападъ. Е-зеро-то е петь градуса на югъ отъ Е-кватора. На западъ отъ това езеро има друго, което ся нарича Албертъ Низанза. Станлей казва въ писмо-то си, че щѣлъ да издирва извори-тъ на рѣ-кы-тъ, които ся втичатъ въ Викторіж Низанзж, и да испытва какво езеро е Албертъ Низанза. Има надѣжда че той ще свърши тѣзи работж, и че ще из-намѣри напълно и вѣрно источницы-тъ на Нилъ, които за толкозъ години сж очудвали свѣтъ-тъ.

Антиохія въ Сиріѣ.

АНТИОХІЯ.

Антиохія бѣ име-то на два града спо-менжты въ Новый-тъ Завѣтъ. Първый-тъ бѣ положенъ на рѣкж-тъ Оронтъ, 20 мили отъ устіе-то ѝ, и бѣ столи-ца-та на цѣлж Сиріѣ. Той бѣ осно-ванъ отъ Селевкія Никатора, и нареченъ отъ него на име-то на бащж му Ан-тіоха. Този градъ ся слави отъ Цице-рона, като да е былъ богатъ и образо-ванъ. Той ся е считалъ нѣкога като третій градъ въ Римскж-тъ държавж. Мѣстоположеніе-то му, посрѣдъ много-то лѣсове и малкы-тъ потоцы, бѣше много красно и здраво; още понеже ся намираще на половинж-тъ на пѣтъ-тъ между Александріѣ и Цариградъ, то бѣ твърдѣ важно за търговіѣ-тъ. Ан-тіохія бѣ още голѣмо приѣжище за Евреи-тъ, и отъ послѣ за Христіанъ-тъ, които бѣхж призвани и насърчени отъ Селевкія Никатора да ся населятъ тамъ. Отлично-то име *Христіани* ся приложи тука за първый пѣтъ на по-слѣдователи-тъ Исусовы, Дѣян. 11; 19, 26. 13; 1. Гал. 2; 11. Римскы-тъ царіе, Воспасіанъ и Титъ, ся показаж много благоприятни кѣмъ този градъ, и послѣ той станж прочутъ по роскош-постъ-тъ и пороцы-тъ си. Малко гра-дове сж пострадали по-голѣмы бѣд-ствія отъ него. Много пѣти той е былъ почти съсмыпанъ отъ землетресенія, е-дно отъ които на 1822 погуби четвър-тъ-тъ часть отъ населеніе-то му, кое-то броеше тогава около 20,000 души. Сега този градъ ся нарича Антакія.

Другий-тъ градъ, подобно основанъ отъ Селевкія Никатора, наричае ся Антиохія Писидійска, защото бѣ при-вязанъ на тѣзи область, ако и да ся на-мираще въ Фригіѣ, Дѣян. 13; 14. 14; 19, 21. 2 Тим. 3; 11.

АЛЕКСАНДРІЯ.

Александрія е прочутъ градъ въ дол-ный Египетъ, положенъ между Сръди-земно-то море и езеро-то Мариутъ, не-далечъ отъ най-западно-то устіе на Нилъ. Той быде основанъ отъ Алек-сандра Великаго, 332 год. прѣди Р. Х., и населенъ отъ Гръцкы и Еврейскы посе-ленія. Александрія скоро достигна до едно цѣтущее състояніе, като сръдо-точіе на търговскы-тъ сношенія сежду Истокъ и Западъ, и слѣдъ врѣме ста-на и по голѣминж и по богатство вто-рой градъ слѣдъ Римъ. Старый-тъ градъ, около 15 мили околѣвръстъ, населява-ше ся отъ 300,000 свободны гражда-ны и отъ сжще-то число робы. Отъ

портж-тъ на море-то до портж-тъ на Канопъ, прѣзъ цѣлый-тъ градъ прѣми-нува една великолѣпна улица, 2,000 крака широка, и доставя единъ изглѣдъ на корабы-тъ въ пристанище-то, было на сѣверъ въ Сръдиземно-то море; было на югъ въ Мариутско-то езеро.

По смъртъ-тъ на Александра, на ко-гото тѣло-то быде поставено въ този новъ градъ, Александрія станж царска-та столица на Египетъ, подъ Птоло-мейовцы-тъ, и достигна до най-высо-кий-тъ си блѣскъ. Прѣзъ царува-ніе-то на първы-тъ три князове подъ това име, негова-та слава бѣше на най-высокж степень. Най-знаменити-тъ философи както отъ Истокъ, тѣй и отъ Гръціѣ и отъ Римъ, стичахж ся тамъ за знаніе; и отлични мѣжје, въ всякой отдѣлъ на наукж-тъ ся намира-хж въ него. Итоломей Сотиръ, първый-тъ отъ този редъ царіе, състави музей-тъ, библиотекж-тъ отъ 700,000 тома и другы подобны заведенія. При смъртъ-тъ на Клеопатрж, 26 г. прѣд. Р. Х., Александрія падна въ рѣцѣ-тъ на Рим-ляны-тъ; и слѣдъ като има най-высо-кж-тъ слава прѣзъ повече отъ хилядъ години, тя ся подчини на Халифъ Ома-ра, 646 г. слѣдъ Р. Х.

Сегашна-та Александрія, или Скен-дерія, занимава само около осемж-тъ часть отъ мѣстоположеніе-то на ста-рый-тъ градъ. Великолѣпни-тъ храмо-ве сж были прѣобържжты въ голи джа-мин и въ бѣдны церкви, а великолѣ-пни-тъ палати — въ долны и злѣ по-строены жилища. Градъ-тъ, който въ старо врѣме бѣ толкови прочутъ по тър-говіѣ-тъ си и по мореплаваніе-то си, сега е просто пристанище на Каиръ. Нишійскый-тъ градъ е съграденъ съ останкы-тъ на старый-тъ. Улицы-тъ сж толкови тѣсны, штоо жители-тъ мо-жжтъ да простиратъ розовкы отъ единый-тъ покрывъ до противоположный-тъ, за да гы запазватъ отъ горѣщо-то слѣнце. Населеніе-то състои отъ Тур-цы, Арапы, Копты, Евреи и Арменцы. Много Европейци имать търговскы пи-салища тука, дѣто настоянни-тъ (а-генти-тъ) имъ замѣняватъ Европей-скы стоки съ источны.

Гръцкый-тъ или Александріѣскый-тъ прѣводъ на Свято-то Писаніе ся из-върши тука отъ 72-ма учены Евреи, и отъ това той ся нарече прѣводъ-тъ на Седемдесетъ-тъ.

Много Евреи ся заселихж въ този градъ твърдѣ наскоро слѣдъ като той ся основа. Иосифъ (историкъ-тъ) казва че Александръ самъ имъ назначилъ е-динъ особинъ махалж въ градъ-тъ, и имъ далъ равны права и привилегіи съ

Гърцы-тъ. Фило, който самси жи-вѣлъ въ врѣме-то на Христа, подтвър-дява че, отъ петь-тъ части на градъ-тъ, Евреи-тъ сж населявали двѣ-тъ. Споредъ изложеніе-то му, въ нѣско-врѣме сж живѣли въ Александріѣ и въ другы Египетскы градове, не по-ма-ло отъ единъ миллионъ Евреи; но това число ся види да е прѣувеличено.

КОПЕРНИКЪ.

До прѣди 16-й вѣкъ, свѣтъ-тъ не е ималъ точно понятіе за планетнж-та системж. Теорія-та, която ся пріемала въобще върху тозж прѣдмѣтъ отъ Хал-деяны-тъ, Египтяны-тъ, Гърцы-тъ и отъ другы-тъ древны народы, описва-ла земж-тъ като неподвижна и като сръдоточіе на всички-тъ тѣла, които пѣлняли небесно-то пространство. Спо-редъ тѣзи теоріѣ, Слѣнце-то, Мѣсецъ-тъ, Венераж, Меркурій, и другы-тъ пла-неты и звѣзды сж въртѣли около зе-мж-тъ. Шестъ вѣкове прѣди Р. Х., Пи-тагоръ и нѣкои другы Гръцкы филосо-фи сж имали понятіе за единъ по-то-чнж системж; но идеѣж-тъ че слѣнце-то е едно неподвижно тѣло, и че зе-мж-та ся върти около него, е была тол-кова противна на общо-то мнѣніе, що-то тя не ся пріемала даже и отъ фи-лософы-тъ.

При възражданіе-то на науки-тъ и на искусства-та въ 14-тъ и въ 15-тъ вѣкъ, въ университеты-тъ ся обрѣнжло по-голѣмо вниманіе кѣмъ Астрономіѣ-тъ, но система-та която ся учала въ тѣхъ не была по-добра отъ системж-тъ на Аристотеля, на Птолемея и на другы-тъ древны Астрономы, която прѣдставлявала слѣнце-то и планетъ-тъ да ся въртятъ около земж-тъ. Най-послѣ дошло врѣме-то за възражданіе-то на точны-тъ понятія, поддържаны отъ Питогора и отъ Аристарха, спо-редъ които земж-та е която ся движи, а не слѣнце-то. За възражданіе-то на тѣзи понятія свѣтъ-тъ дължише на *Ни-кола Коперника*. Той ся родилъ въ 1473, Февр. 19, въ градъ-тъ Торинъ въ Пруссіѣ. Той ся училъ за лѣкаръ въ Краковскый-тъ университетъ, по Математика-та, Астрономія-та и Живо-пство-то были най-любимы-тъ му прѣдмѣты. Още въ млади-тъ си годи-ны, той ималъ голѣмж ревность за да ся отличи въ Астрономіѣ-тъ, и за то-ва той отишелъ въ Италиѣ, и поста-пилъ въ Болонскый-тъ университетъ съ цѣль да учи тѣзи наукж. Прѣдполага ся че едно открытіе на учителя му на Астрономіѣ-тъ, относительно за мѣ-станіе-то на земж-тъ ось, было пър-во-то, което възбудило въ умъ-тъ му съмнѣніе за тогавашно-то криво уче-ніе за планетнж-тъ системж. Отъ Бо-лонж той отишелъ въ Римъ, дѣто за нѣколко врѣме училъ Математикж-тъ съ голѣмж успѣхъ, и слѣдвалъ да пра-ви, съврѣменно, до колкото му позво-лявали обстоятелства-та, астрономиче-скы-тъ си наблюденія.

Когато ся завърнжлъ въ отечество-то си, Коперникъ станжлъ Архидіаконъ въ единъ отъ церкви-тъ. Тогава той ся рѣшилъ да посвятн животъ-тъ си на три нѣща, именно: да извършва духо-вны-тъ си длѣжности, да посѣтѣва и да лѣкува бѣдны-тъ болны даромъ, и да слѣдѣ да учи любимы-тъ си прѣд-мѣты. Жилище-то му было положено на такова едно мѣсто, штоо то было много сгодно за астрономически на-

блюдения. Казватъ че дупки-тъ, които той направилъ въ стѣны-тъ на жилището си, за да наблюдава прѣминуваніе-то на звѣзды-тъ прѣзъ меридианъ-тъ (полуденикъ-тъ), ся виждатъ и до днесъ. Мисли ся че той ся убѣдилъ въ прѣвѣходство-то на Питога-ровъ-тъ планетикъ теоріи още въ 1507, но той ся прѣдпазвалъ за дълго врѣме да обяви миѣніе-то си, което было съвършено противно на тогавашно-то миѣніе на цѣлый-тъ чловѣческій родъ. Въ негово-то врѣме математическы-тъ ордіа сѣ были твърдѣ прости, и телескопъ-тъ не е былъ още откритъ. Единичкы-тъ ордіа, които Коперникъ ималъ за да прави свои-тъ наблюдения были двѣ, направены отъ чамово дръво, съ липи за мѣрки забѣлзаны съ мастило. По този начинъ той посвятилъ много години за да докаже теоріи-тъ си. Най-послѣ около 1530, той довършилъ съчинение-то си, въ което изяснилъ цѣлкъ-тъ системъ, на който главно-то учение было неподвижностъ-та на Слънце-то въ центръ-тъ на планетикъ-тъ системъ; а колкото за видимо-то му движение, и за промѣненіе-то на день-тъ и на нощъ-тъ, той ги отдалъ на годишны-тъ и на дневны-тъ движения на земь-тъ.

Ученія-та на Коперника наскоро станѣли извѣстны на мнозина учены мѣже, които ги приели съ прилично-то уваженіе; но той, като зналъ че ще посрѣщне голѣмо противленіе отъ странъ-тъ на по-голѣмъ-тъ часть на чловѣческій-тъ родъ, която е была научена да счита миѣніе-то че «земя-та е неподвижнъ-тъ центръ на вселеннъ-тъ» не само като миѣніе, което ся поддържало за най-истинно прѣзъ толкова вѣкове, но и за свято, не държалъ да го обнародва. Единъ отъ пріатели-тъ му, обаче, комуто той бѣше съобщилъ теоріи-тъ си, държалъ да обнародва на 1540 единъ изводъ отъ съчинение-то му въ единъ брошуркѣ, безъ да тури име-то си на ней.

Тя не възбудила неодобрѣніе, и сжщо-то лице ѣ прѣпечатало вторый пѣтъ въ слѣдующъ-тъ години съ името си. И въ двѣ-тъ изданія ученія-та были прѣписаны откровенно на Никола Коперника. Около това врѣме единъ ученъ мѣжъ, на име Еразмъ Рейнхолдъ, въ едно свое съчиненіе, което той обнародвалъ, говорилъ за новы-тъ ученія съ голѣмъ почетъ, и нарѣкълъ съчинителъ-тъ имъ вторый Птоломей. Коперникъ най-послѣ ся убѣдилъ отъ пріатели-тъ си да даде съчинение-то си да ся печати. Щомъ ся напечатано, единъ екземпляръ му ся пратилъ, но той го получилъ на 1543, Майи 23, само нѣколко часове прѣди издѣхване-то си.

Теорія-та на Коперника така станѣла извѣстна на свѣтъ-тъ; но было по причинъ на смъртъ-тъ му, было по другы нѣкои обстоятелства, тя не възбудила неодобрѣніе отъ никѣдъ въ това врѣме. Колкото повече, обаче, тя ся распространявала, толкова повече противници-тъ ѣ ся умножавали. И ако съчинителъ-тъ и пріамы-тъ му послѣдователи и да не сѣ были обезпокоени отъ никого, то единъ вѣкъ слѣдъ тѣхъ, всичкы-тъ онѣзи, които поддържали неговъ-тъ теоріи, были прѣсѣлѣдвани съ такава жестокость, какъто грубий-тъ фанатизмъ и невѣжественный-тъ прѣдрасѣдокъ сѣ можали да измыслятъ. Истина-та, обаче не загина никогѣ; тя може да ся задуши за нѣколко врѣме, но навѣрно тя трѣбва рано или късно

да занеме прилично-то си мѣсто. Така е было и съ Коперниковъ-тъ теоріи. Ный трѣба да внимаваме, обаче, да не прѣвѣличимъ дълъ-тъ на Коперника въ това отношеніе, както става често. Система-та, която носи име-то му, е была дѣйствително едно развитіе, въ което той е единъ отъ онѣзи, които сѣ спомогали. Както видѣхмы, свѣтъ-тъ дължи се на Питога за първа-тъ идеѣ на тѣзи системъ; той дължи се на Коперника дѣто слѣдъ измѣнуваніе-то на толкова вѣкове, той привѣкълъ пакъ вниманіе-то на философы-тъ къмъ ней, и за дѣто утолѣмилъ вѣроятностъ-тъ на истинъ-тъ ѣ чрѣзъ свои-тъ прѣсѣтания и доказателства; за съвършенно-то доказване на тѣзи системъ, обаче, свѣтъ-тъ дължи се на Кеплера, на Галилея, на Нютона и на други. Най-силно-то доказателство, което Коперникъ можилъ да приведе въ полъ на системъ-тъ си, е было простый-тъ начинъ по който той изяснилъ главны-тъ видимы движения на небесны-тъ тѣла. Той е былъ погрѣшенъ въ миѣніе-то си, че движенія-та на всичкы-тъ небесны тѣла сѣ кръгообразны, като ся е водилъ отъ идеѣ-тъ, че едно просто тѣло трѣбва да ся движи кръгообразно. Най-полезна-та часть на Коперниково-то съчиненіе е отдѣленіе-то, въ което той изяснява, за първъ пѣтъ, промѣненіе-то на 4-тѣхъ врѣмена на годишъ-тъ и повръщаніе-то на равноденствія-та и обратны-тъ движенія на планеты-тъ. Той е можилъ, обаче, да изясни само срѣдны-тъ движенія; а за да обясни неправилности-тъ имъ, той былъ принуденъ да приеме една системъ малкы кръгове, която много приличала на Итоломеевъ-тъ.

ЕГИПЕТЪ.

Въ послѣдно врѣме въ Египетъ е станѣло отваряніе-то на новы-тъ сѣдебны сѣдилища съ голѣмъ церемоніи. На угошеніе-то, дадено отъ странъ-тъ на Подкраль-тъ, 50 сѣдници отъ всичкы-тъ Европейскы народы сѣ ся намѣрили. Отъ три-тъ сѣдилища, на които вѣдомство-то ся е подтвърдило вече отъ Хедивъ-тъ, едно-то ще за сѣдава въ Каиръ за Срѣдны-тъ и Горны-тъ Египетъ; второ-то въ Александриѣ за западнъ-тъ половинъ на Долны-тъ Египетъ; а трето-то — въ Исмаліиѣ за источнъ-тъ половинъ на Долны-тъ Египетъ. Никакъ подобенъ примѣръ не може да ся намѣри въ всеобщъ-тъ исторіи за едно толкова велико и коренно нововведеніе.

Правительства, които сѣ почувствова-ли своѣ-тъ военнъ или морскъ или промышленнъ слабостъ, сѣ заемали войницы, или корабленици или художники отъ други земли, но ни единъ примѣръ нѣма въ исторіи-тъ, дѣто една държава да търси отъ други държавы чловѣцы за управленіе-то на Правительствѣ-то ѣ. И особенно странно нѣщо е за единъ Источенъ Господаръ, самовластенъ въ нѣкои отношенія въ земь-тъ който управлява, да прибѣгне до такава една мѣрка. Странно, защото то е едно самоволно устъпване отъ самовластие-то; едно отричаніе отъ онѣзи власть, която спорѣдъ Источны-тъ прѣданія, обычаи и прѣдрасѣдоци принадлежи само на главъ-тъ на Държавъ-тъ. Колкото странно и да е, обаче, мѣрка-та е логическа-та послѣдователность на начала-та по които

Хедивъ-тъ е управлявалъ Египетъ. Цѣль-та на Хедивъ-тъ е да разбуди Египтяны-тъ отъ безчувствително-то и отъ заспало-то имъ състояніе, и да ги въздигне на степенъ-тъ на който западны-тъ Европейскы народы ся намиратъ. Старанія-та му сѣ были ревностны, но въ много отношенія не сѣ были припознаты; защото народъ-тъ е безчувственъ. Бывше-то управленіе е задушило способности-тъ му и дѣятелность-тъ му; за това той не може да ся съживи изведиждъ. Нѣговы-тъ желанія и стремленія сѣ ся задушили подъ вліаніе-то на продължително-то угнетеніе. Голѣмы усилія ся полагаютъ за пробужданіе-то на самостоятелность-тъ му и на дѣятелность-тъ му. Новы земледѣльческы ордіа сѣ ся въвели въ Египетъ, но тѣ твърдѣ малкъ полъ сѣ принесли. И за това, другы мѣрки трѣбвало да ся земаютъ. Тѣзи мѣрки сѣ прѣобразованія въ училища-та и въ сѣдилища-та. Въ първы-тъ доста улучшенія сѣ ся направили вече и надѣжда има за голѣмъ успѣхъ. За въ вторы-тъ като не сѣ ся намѣрили между туземцы-тъ чловѣцы снабдены съ нужды-тъ качества за сѣдници, Хедивъ-тъ е призовавалъ Европейцы за тѣзи службъ. Сега остава да ся види тѣ какво ще направятъ за нравственнотоздиганіе и подобреніе на Египетъ.

КАКЪ СЯ ПРАВЯТЪ САЧМЫ-ТЪ.

Зданіе-то, въ което ся правятъ сачмы-тъ е много високо, като единъ кѣщъ на 12 — 15 ката, и въобще е околчество. Онѣзи, които сѣ виждали стѣпъ-тъ при Сераскерь-Капѣ въ Ц-градѣ, можѣтъ да си прѣдставятъ че той е почти толкозъ высокъ колкото сѣ зданія-та въ които правятъ сачмы-тъ.

Чловѣцы-тъ въскачватъ олово-то (коршумъ-тъ) на върха на высокій стѣпъ съ машини, и тамъ го сипватъ прѣзъ едно сито. Като прѣминува прѣзъ сито-то олово-то пада надолу като дѣждъ отъ около 100 лактіе височинъ, и капкы-тъ постѣпенно истипуватъ и падатъ въ единъ трапъ съ водъ. Когато капкы отъ водъ въ студено врѣме падатъ отъ високо, тѣ ся смързватъ на топче-та и ставатъ градъ; но капкы-тъ отъ стопено-то олово не можѣтъ отъ само себе си тѣ да ся смързнѣтъ когато падатъ и да станѣтъ околчесты като топкы, защото долнъ-та имъ часть истинна по-скоро и тѣ тѣ изотгорѣ ставатъ изострены като гвоздѣ. При това, когато стопено олово истива то клонн да ся образува на четвъртиты или кубическы образы, а не на околчести. Но сѣ изнамѣрили че ако въ олово-то ся тури малко арсеникъ (мишморъ), тогава щомъ капкы-тъ прѣминѣтъ сито-то, тѣ починѣтъ да ся образуватъ на топчета. Всичкы-тъ обаче не ставатъ съвършенны топкы.

Тѣзи сачмы ся изваждатъ изъ трапъ-тъ съ единъ машинъ, и тогава добры-тъ отбиратъ и ги турятъ на странъ, а лоши-тъ пакъ топятъ и лрѣсаватъ.

Послѣ турятъ добры-тъ сачмы въ единъ празенъ валякъ (салиндеръ) като ги размѣсятъ съ пѣмбаго (отъ което ся правятъ моливы). Тогава валякъ-тъ ся завъртва скоро съ единъ машинъ, и въ малко врѣме сачмы-тъ ся лустрасватъ добръ. По това тѣ ся расподѣлятъ голѣмы отъ малкы и ся насипватъ въ сѣдове за продавъ.

Отмѣненіе. — Има единъ благороденъ и успѣшенъ начинъ за да отмѣщавамы на несправедны критики; този начинъ е като вършимъ работъ-тъ си по-добръ. Този е самый-тъ истиненъ начинъ, чрѣзъ който трѣбва да ся въстѣржествува противъ несправедны и безмѣстны критикуванія и нападанія. Ако намѣсто това, нѣкой ще почне да ся прѣпира, да разпеква, да ся брани и да критикува съ цѣль да побѣждава, той ще ся заплете въ много смущенія и главоболія, и ще загуби въ безполезны распри много врѣме, което трѣбваше да посвяти въ полезны работы.

Нѣкой пастыръ не е спечелилъ нѣщо, когато ся е каралъ съ стадо-то си; нито пакъ нѣкой учитель е придобылъ почести и уваженіе чрѣзъ пеуви и хоканія къмъ ученицы-тъ си.

Богъ посрѣща онѣзи, които върватъ въ правый-тъ пѣтъ, а Сатана посрѣща онѣзи, които ся отстраняватъ отъ този пѣтъ.

Величіе-то на мѣдрость-тъ състон въ правеніе-то такыва нѣща прѣзъ животъ-тъ ни, които ще бѣждѣтъ желаемы при умираіе-то ни. Смъртъ-та нѣма нищо ужасно въ себе си, по живогъ-тъ ни е, който ѣ прави такава.

Уменъ чловѣкъ е онзи, който е благосклоненъ да приема поученія отъ всякого; смиенъ е онзи, който може да надвѣе злы-тъ наклонности; богатъ е онзи, който е доволенъ отъ самаго себе.

Св. Писаніе ни заповѣда да ся молимъ часто, нѣ не да правимъ долги моливы.

КАКВО ИСКА ХРИСТОСЪ ОТЪ НАСЪ?

1. *Покаяніе.* — «Ако ся не покаете, всинца така ще загынете», Лука, 13; 3.
2. *Вѣра.* — «Който вѣрува въ Сына има животъ вѣченъ; а който не вѣрува въ Сына, нѣма да види животъ; но гнѣвъ Божій остава на него». Иоан. 3; 36.
3. *Молитва.* — «Казуваше имъ още и притчѣ, какъ трѣбва всекогда да ся молятъ, и да ся не облѣняватъ». Лук. 18; 1.
4. *Исповѣданіе.* — «Всѣкой, който исповѣда мене прѣдъ чловѣцы-тъ, ще исповѣдамъ и азъ него прѣдъ Отца моего, който е на небеса. А който ся отрѣче отъ мене прѣдъ чловѣцы-тъ, ще ся отрѣкж и азъ отъ него прѣдъ Отца моего, който е на небеса». Мат. 10; 32, 33.
5. *Причащеніе.* — «Зѣ хлѣбъ, и благодаривъ прѣломи го, даде имъ и рече: това е тѣло-то мое, което ся за васъ дава; това правѣте за мое въспоминаніе». Лук. 22; 19.
6. *Кръщеніе.* — «Идѣте, прочее, научете всичкы-тъ народы, и крѣщавайте ги въ име-то на Отца и Сына и Святаго Духа». Мат. 28; 19.
7. *Братскѣ Любви.* — «Тая е моята заповѣдъ, да имате любовь по между си, както вы азъ възлюбихъ» Иоанн 15; 12.

КОИ Сѣ ПРИЯТЕЛИ НА ИСУСА ХРИСТА?

«Който има мои-тъ заповѣди и ги държи, той е що мя люби». Иоан. 14; 21.
«Вы сте ми пріатели, ако правите това което ви азъ заповѣдамъ». Иоан. 15; 14.

ПОЛИТИЧЕСКИЕ НОВИНЫ.

ТУРЦИЯ.

Минимален-тъ петък Н. И. В. Султан-тъ не ходил на джамия по причини на ифкон цирей, които се появили на тѣло-то му. Отъ това много прѣувеличени и въображаеми слухове се бѣхъ разпростирали за здравіе-то му. Той обаче си излѣкувалъ отъ тѣхъ и Министри-тъ ходили вече въ палатъ-тъ на Долма-багче да му честитятъ по-връщаніе-то на обикновенно-то му здравіе.

Н. Прѣв. Намикъ Паша, скорошниятъ Министъръ на Мореплаваніе-то, и по-прѣди Сераскеринъ, ся опрѣдѣлилъ Прѣдсѣдателя на Държавниятъ Сѣвътъ вмѣсто Серверъ Паша, който ся намиралъ въ Херцеговинѣ отъ ифконко мѣсеци насамъ като царскій комисаринъ за умиротвореніе на възстаници-тъ. Последниятъ-тъ ся опрѣдѣлилъ Министъръ на Общи-тъ сгради, и ся очаква наскоро да ся завърне отъ Херцеговинѣ и да занеме службѣ-тъ си.

Тѣзи дни ся обнародва договоръ-тъ, който бѣше ся подписалъ прѣди ифконко седмици отъ Турско-то Правителство и отъ Персійскій-тъ Шахъ. Въ него има ифконко измѣненія относительно за Персійскы-тъ поданици живущи въ Турціи; и особено за туриніе-то въ затворъ и въ наказаніе-то на прѣстѣпници отъ Персійскѣ народности слѣдъ испитъ-тъ имъ отъ Турскы-тъ сѣдилища. Въ случай че прѣсѣда-та на сѣдилище-то не ся тури въ дѣйствиіе отъ Персійскы-тъ власти въ едно опрѣдѣлено врѣме, новыи-тъ договоръ дава право на Турскѣ-тъ полициѣ да имъ испълни. Чрѣзъ този договоръ ся позволява на Персійскы-тъ поданици да влизать въ разны еснафы, но въ всяко ифконко косто ся отнася до търговіи-тъ имъ, тѣ ся подчинени на Турскы-тъ закони. Този договоръ е важенъ, понеже Персія до сега е настоявала да иска освобожденіе-то на поданици-тъ си живущи въ Турціи отъ Отоманскы-тъ закони.

ВЪЗСТАНИЕ-ТО.

Тур. вѣстници обнародватъ слѣдующий-тъ телеграмъ отъ 26 минлаго, пратенъ отъ Тур. Консулъ въ Рагузъ до Манастирскій-тъ Валіа:

Днесъ, Ахмедъ Мухтаръ Паша съ единъ войскъ отъ 3,000 души, по высокы-тъ мѣста около Требине, разпрска едно силно тѣло отъ 8,000 души възстаници. Войскы-тъ постигнали добръ.

Една войска отъ 24 баталіона редицы ся приготвяла сега да ся испрати на мѣсто-то на възстаніе-то. Четыри баталіона отъ тѣзи войскъ е отъ Архипелажкы-тъ Островы, 12 баталіона отъ Трапезонъ, Херасанъ и Самсонъ, и 8 баталіона отъ Дамаскъ.

ОФИЦИАЛНО СЪОБЩЕНИЕ.

Чл. 1. Мусульманскы-тъ и не-Мусульманскы-тъ поданици на Държавѣ-тъ, безъ различіе, ще могатъ да придобивать земи за обработваніе, тѣй както и земи зависими отъ чифлици или отъ села, които като ся притѣжени на Държавѣ-тъ или на Вакуфъ-тъ, ще ся продаватъ чрѣзъ наддаваніе (мезадъ), или чрѣзъ прѣдаваніе (интикалъ) ако тѣ принадлежатъ на частны лица. Въ случай дѣто ифконко земи принадлежатъ на Държавѣ-тъ и на Вакуфъ-тъ не можахъ до сега стобразно съ единъ ифконъ обычай да ся прѣдаватъ (да ставатъ интикалъ) на не-Мусульманскы поданици на Държавѣ-тъ, този обычай ще ся унищожи и распорѣжданія-та на настоящий-тъ законъ ще ся при-способятъ.

Чл. 2. Прѣдаваніе-то (интикалъ) на земи и на недвижими имоты между Мусульманскы и не-Мусульманскы поданици ще става съ едно съвършенно равенство стобразно съ распорѣжданія-та на законъ-тъ, който ся отнася върху този прѣдмѣтъ.

Чл. 3. Мусульманскы-тъ и не-Мусульманскы-тъ орачи установени въ ифкон чифлици ще ся наслаждаватъ съ право-то на прѣдпочтеніе въ придобиваніе-то на земи продадени чрѣзъ наддаваніе (мезадъ), было чрѣзъ прѣдаваніе (интикалъ) отъ странѣ-тъ на частны лица.

Ц/градъ 8 Ян. 1876.

НОТА-ТА НА КОНТЪ АНДРАШИ.

Тѣзи седмица ся надѣвахмы да обнародуемъ напълно многословуѣ-тъ Нотѣ на Контъ Андраши, но като не ни ся достави до сега единъ официаленъ прѣписъ отъ ней, ный ще дадемъ само петь-тъ и главны точки, които ифкон отъ мѣстны-тъ вѣстници обнародвахъ вече, и които ся отнасятъ само за възстаніи-тъ области, именно за Босниѣ и за Херцеговинѣ. Четыри-тъ отъ тѣхъ ся ся пріели безъ измѣненіе отъ Министры-тъ на Държавный-тъ Сѣвътъ, и Н. И. В. Султанъ-тъ си е далъ вече одобреніе-то върху тѣхъ, а въ едикъ-тъ, чрѣзъ едно общо съгласіе, станали ифкон измѣненія.

Тѣзи ся петь-тъ точки:

1. Пълна религіозна свобода;
2. Промѣненіе на системѣ-тъ за събираніе на десятѣкъ-тъ;
3. Употрѣбеніе на една часть отъ доходи-тъ на тѣзи области за тѣхно-то улучшеніе.
4. Опрѣдѣленіе на една комисіи състоицѣ отъ равно число Мусульманы и Христіани, които да надзирава испълненіе-то на прѣобразованія-та прѣдложени отъ Силы-тъ тѣй както и на прѣобразованія-та, които ся прогласихъ въ Царско-то ираде отъ 2-ый Октомврий и въ Царскій-тъ ферманъ отъ 12-ый Декемврий.
5. Улучшеніе на състояніе-то на земледѣлческо-то народонаселеніе.

Спорѣдъ ифкон мѣстны вѣстници, Портата щѣла да съобщи наскоро приемианіе-то на тѣзи точки на шестъ-тъ Поручителны Силы, а спорѣдъ други, тя го съобщила вече. Едно царско ираде е излѣзло вече въ косто ся заповѣда да ся турятъ тѣзи 5 точки въ дѣйствиіе безъ забавѣ. Съдържаніе-то на това е слѣдующе-то:

Както прѣди ифконко врѣме Н. И. В. издаде единъ Ферманъ въ който прогласи равенство-то и правосудіе-то за всички-тъ си ифкон поданици въ Държавѣ-тъ, тѣй щцото и заповѣда и испълненіе-то на прѣобразованія-та, прѣдложени отъ Европейскы-тъ Силы за по-скорошно-то умирненіе на възстаніе-то въ Херцеговинѣ, за поправленіе-то на повреди-тъ причинени отъ него, и за подкрѣпеніе-то на правдинѣ-тъ, които ся съдържатъ въ горѣспоменатый-тъ Ферманъ. Спорѣдъ тѣзи прѣобразованія, пълна религіозна свобода ся позволява на немусульманскы-тъ поданици въ Босниѣ и въ Херцеговинѣ; Въ тѣзи области ще ся тури отъ сега онова, което ся заповѣда въ царскій-тъ ферманъ за поправленіе-то на системѣ-тъ за събираніе-то на десятѣкъ-тъ въ цѣлѣ-тъ държавѣ, именно унищоженіе-то на *илтизамъ-та* и замѣненіе-то му съ другъ системѣ; за улучшеніе на земледѣлческо-то имъ състояніе, всички-тъ празны мирійскы земи ще ся продаватъ на нуждающы-тъ ся отъ тѣхъ, за плащаніе-то на които ще ся въведатъ ифкон улесненія, и въ щцото-то врѣме права-та на мусульманскы-тъ и не-мусульманскы-тъ землевладѣлцы ще ся уважаватъ стобразно съ законъ-тъ. За надзираніе-то въ испълненіе-то на тѣзи ифкон и на други-тъ прѣобразованія, които ся съдържатъ въ Ферманъ-тъ, въ сѣдалищата на Босненскій-тъ и Херцеговинскій-тъ вилаеты, по една комисія ще ся избере изъ помежду по чтеины-тъ мусульманскы и не-мусульманскы жители. Въ прибавленіе на това, нужно-то количество за улучшеніе на общенослезны-тъ работы въ Босниѣ и въ Херцеговинѣ ще ся показва отъ тѣхны-тъ *идаре меджлислери*, косто отпослѣ ще ся опрѣдѣли отъ Н. И. В.

Тѣзи царскы добрини ся едно добро и милостиво дѣло за онѣзи, които ся ся ползвали да послѣдватъ пѣтъ-тъ на ифконко зломысленици, и за това които отъ тѣхъ ся покорятъ, ще получатъ всеобщо опрощеніе. Още за ускореніе-то на дѣйствиіа-та на комисіи-тъ, които ще ся съставятъ въ Босниѣ и Херцеговинѣ спорѣдъ както ся каза по-горѣ, опрѣдѣлено ся по единъ прѣдсѣдатель (реизъ) отъ дарскы-тъ высокы чиновници, на които ся рѣшило и трѣгваніе-то за тамъ.

ФРАНЦИЯ.

Европейскы-тъ вѣстници продължаватъ да ся занимаватъ съ слѣдствія-та на избиранія-та на Сенаторы-тъ въ Франціи. Лондон. *Таймсъ* бѣлѣжи че побѣда-та на умѣренны-тъ Республиканцы е доста забѣлѣжителна. Франціѣ е отхвърлила политикѣ-тъ и

на Бюфе, главный-тъ министъръ на Мак-Махона, и на Лудовика Бланка, и обявява сама че е задоволна съ настоящи-тъ си политическы учрежденія.

Спорѣдъ Лудовика Бланка и други Крайны Республиканцы, Република-та не е единъ образъ на правленіе, който може да бѣде ползвателенъ или вредителенъ спорѣдъ обстоителства-та, но тя е единъ-тъ образъ на правленіе, който ся съобразява съ първоначалны-тъ права на чловѣцы-тъ. Спорѣдъ тѣхны-тъ идеи, Республиканско-то правленіе е было прѣдзначено отъ самый-тъ съставъ на чловѣческѣ-тъ природѣ, и никое Народно Сѣбраніе не може да отнеме божественно-то му право за щцествованіе. Тѣ говорили за неотчуждаемо-то право на Републикѣ-тъ, тѣй както послѣдователи-тъ на Контъ Де-Шамбортъ говорили за неотчуждаемы-тъ и отъ Бога производимы права на Царіе-тъ. По-много-то отъ Республиканцы-тъ виждатъ сега че не му е врѣмето да прогласятъ такыя политическы учения, и че по-добрь е да обезпечятъ едно Республиканско Правленіе, ако то и да не ся съобразява въ всички-тъ подробности съ тѣхны-тъ теоріи, отколкото да го оставятъ да ся събори съвършено, и на негово мѣсто да доде едно Монархическо правленіе. Даже фанатическы-тъ Республиканцы виждатъ че обстоителства толкова благоприятны за твърдо-то учрѣженіе на едно Республиканско Правленіе, именно, несподука-та на Царскѣ-тъ партіи, униженіе-то на Бонапартисты-тъ, и силно-то, ако и неволно-то съдѣйствиіе на Мак-Махона, може да не ся случатъ пакъ наскоро, и за това тѣ ся наклонни да бѣждатъ умѣренни. Ако народный-тъ духъ продължава да бѣде така умѣренъ за ифконко години, той ще послужи да установи Республиканскы учрежденія върху една здравъ основѣ.

Както видѣхмы по-горѣ, народъ-тъ отхвърлил политикѣ-тъ на Бюфе. При всички-тъ си добры намѣренія, Бюфе е единъ отъ онова политическо съсловіе, косто е направило повече вредѣ на Франціи отъ колкото даже Крайны-тъ Республиканцы. Той не може да ся освободи отъ убѣжденіе-то, че има едно голѣмо съзаклатіе противъ щцественны-тъ интересы на общество-то. Той толкова ся бои отъ Радикалѣ-тъ партіи, щцото той бы прѣдпочелъ възстановеніе-то на Бонапартовѣ-тъ династіи отъ колкото една Републикѣ, управлявана отъ Республиканцы. Той ся трудилъ да заплаши народъ-тъ прѣди избиранія-та, като споменалъ че войска-та ще да подкрѣпи политикѣ-тъ му. Той не сподучилъ обаче въ това, и народъ-тъ твърдѣ ясно изразилъ желаніе-то си чрѣзъ избиранія-та, че той трѣбва да си даде оставкѣ-тъ. И твърдѣ е желателно за общый-тъ интересъ да постѣпи така. Ако той на противъ продължава да държи службѣ-тъ си, и ако подбужда Маршалъ Мак-Махона да не уважава волѣ-тъ на народъ-тъ, слѣдствія-та ще бѣждатъ окаяны. Парижскій-тъ дописникъ на Лондон. *Таймсъ* мысли че той ще си даде оставкѣ-тъ наскоро, ако Бюфе и да отдава несподукѣ-тъ си въ послѣдны-тъ избиранія, не на желаніе-то на народъ-тъ за свободѣ и за миръ, но на самѣ-тъ си умѣренъ политикѣ; и прибавя че той може да употребѣи послѣдны мѣрки въ идущы-тъ избиранія на Народно-тъ Прѣдставители. Това бы было една голѣма погрѣшка, ако го направи. Франскій-тъ народъ не може да ся заплашва, нито пакъ че допусне на Бюфе да го направи това, той ще накара народъ-тъ да прибѣгне до крайности като пріеме Радикализмъ-тъ (коренно-то прѣобразование), и една ужасна борба между войскѣ-тъ и народъ-тъ ще бѣде вѣроятно слѣдствіе-то.

ПОСЛѣДНИ ТЕЛЕГРАФИЧЕСКИ ДЕПЕШИ.

Мадридъ, 2 Февр. — Испанско-то Правителство издало единъ Нотѣ, съ който отговаря косвенно на послѣдны-тъ Нотѣ на Сѣдинены-тъ Държавы. То ся трудѣ да докаже въ ней че възстаніе-то въ о-въ Куба ся поддържа почти съвършено отъ чуждестранны нехранимайковцы, и че ще ся умри наскоро.

Парижъ, 2 Февр. — Законны мѣрки ся ся зѣли противъ вѣстникъ-тъ *Републикѣ-Франсезъ* за едно нападеніе върху Г. Бюфе, главный-тъ министъръ въ Франціи.

Г. Тьеръ ще бѣде подгласникъ за Народно-то Сѣбраніе въ приближающы-тъ избиранія.

На Г-на Гамбета ся забранило официално да не казва вече слова върху общы-тъ избиранія.

Віенна, 3 Февр. — Слухъ-тъ че Австрійско-то Правителство напуснало прѣложенный-тъ търговскій договоръ съ Руманіѣ ся опровергава официално.

Римъ, 3 Февр. — Слухъ ся раздава че Князь Хумбертъ, съ домашны-тъ си членове, ще отиде на пролѣтъ въ С. Петербургъ, и ще посѣти и други-тъ по-главны градове въ Русіи.

Минжла-та седмица пріехмы слѣдующе-то извѣстіе отъ Дѣловодитель-тъ на Бѣлг. Книжевно Дружество въ Браила, косто съ удоволствіе помѣства въ настоящий-тъ брой на листъ-тъ си.

ИЗВѢСТІЕ.

ОТЪ «БѢЛГАРСКОТО КНИЖЕВНО ДРУЖЕСТВО».

«БѢлг. Книж. Дружество» получи отъ дописный си членъ г. Константина Иречка слѣдното писмо.

«Написалъ съмъ на Чешскы езикъ *Исторія на БѢлгарскій народъ*, който, както ся научавамъ, БѢлгаретъ бихъ желалъ да имать преведена и на БѢлгарскы.

Като съмъ оставилъ за себе си право-то за преводжане книгата ми на други езици, отстапямъ правото за БѢлгарскій преводъ на БѢлгарското Книжевно Дружество въ Браила така, каквото токо тоя БѢлгарскы преводъ на книгата ми да се ка за законенъ, който е направенъ съ дозволеніе или съ помоща на реченото Дружество. Слѣдователно, който отъ БѢлгарскы писатели би пожелалъ да се вземе за тѣя работа, той има да се споразумѣва съ Дружеството.

Отъ своя страна азъ бихъ желалъ отъ преводачтъ:

- 1) Да преводжа книгата ми право отъ Чешскій оригиналъ, а не отъ Нѣмскій или Франскій и преводъ.
- 2) Да вземе во вниманіе притуркитѣ и поправкитѣ, които ся намиратъ въ концѣтъ на Чешкото издание, и да се въсползува отъ тѣхъ, дѣто трѣбва.
- 3) Да не притуря въ преводѣтъ никакви неумѣстны и безредны вставки или бѣлѣжки.
- 4) Да се погрижи за исправното напечатваніе, особено на собствены-тъ имена и на цифритѣ както въ текстѣтъ, така и въ бѣлѣжкитѣ.
- 5) Да държи въ преводѣтъ правописаніе-то на БѢлгарското Книжевно Дружество.
- 6) Да ми испрати единъ екземпляръ отъ преводѣтъ, слѣдъ напечатваніе-то му».

Константинъ Иос. Иречекъ, Дописный членъ на «БѢлг. Книж. Дружество». Прага 1875 Декемвр. 24.

Дружеството съ най-голѣмо усърдіе ще се погрижи да обогати по-скоро БѢлгарската книжнина съ добрь преводъ на важната за народъ-тъ ни книга на г. Иречка. Поради това то бърза да прикани Писатели-тъ, които бихъ се наеле да се взематъ за тоя трудъ, да благоизволѣтъ по-скоро да се споразумѣятъ съ Настоятелството, най-късно до 1-й Априлия. Ако би до това време не се обади ифконко достоенъ преводачъ, то тогава Дружество-то ще се погрижи самъ да наиде такъвъ.

При изложениѣтъ отъ г. Иречка условія Дружеството намира за нужно да притурѣ още и слѣднитѣ двѣ:

а) Отъ преводачтъ се иска, освѣнъ Чешскій и Нѣмскій езици, да знае такожде Латинскій и Гръцкій.

б) Книгата е желателно да се напечатва въ три отдѣлни части, отъ които едната да се издаде още прѣзъ това лѣто, другата на есенъ, третата прѣзъ зимата, но не по-късно отъ Януария.

Въ 11 и 12 книжки на «Периодическото списание», които се вече печататъ, ще се появи и доста подробно библиографическо извѣстіе за Исторіята на г. Иречка.

Дѣловодитель-тъ Т. Пѣйковъ

Браила, Януар. 20.

Издава ся отъ Американско-то Евангелско Общество.

Редакторъ Т. Л. Байнгтонъ.

Въ печатницѣ-тъ на Д. АРАМАНА Агопінтъ-ханъ № 12.